

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 223/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o spojených ústavných sťažnostiach sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Bartánusom, K. A. Medveckého 1, Ružomberok, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/87/2016 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 16C/87/2016) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/87/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/87/2016 konať bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľom v 1. až 6. rade **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému v sume po **2 500 eur**, ktoré im **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľom v 1. až 6. rade **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume **2 998,63 eur**, ktorú **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľ v 1. rade sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 2. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ v 1. rade navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadost'učinenie v sume 2 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Vo vzťahu k totožnému napadnutému konaniu podali následne ústavné sťažnosti aj sťažovatelia v 2. až 6. rade, ktoré boli spojené na spoločné konanie so skôr podanou ústavnou sťažnosťou sťažovateľa v 1. rade uzneseniami ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 17/2024-6 zo 7. februára 2024, č. k. PLs. ÚS 1/2024-6 z 10. januára 2024, č. k. PLs. ÚS 3/2024-6 z 10. januára 2024, č. k. PLs. ÚS 4/2024-5 z 10. januára 2024 a č. k. PLs. ÚS 5/2024-5 z 10. januára 2024.

3. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalobcov v 1. až 6. rade účastníkmi napadnutého konania, v ktorom sa domáhajú ochrany svojich osobnostných práv vrátane náhrady nemajetkovej ujmy a vyslovenia porušenia svojho práva na rovnaké zaobchádzanie. Žalobu podali 6. júla 2016 a dosiaľ po 7 a pol roku konania vedeného pôvodne na okresnom súde a mestskom súde v ich veci nebolo ani nariadené prvé pojednávanie, ani rozhodnuté vo veci na prvom stupni. Zo žalobcami popísaného priebehu napadnutého konania vyplýva, že súd prvej inštancie sa zaoberal procesnými úkonmi smerujúcimi k zabezpečeniu kontradiktórnosti konania (zabezpečil vyjadrenia sporových strán) a uznesením zo 6. decembra 2021 na návrh žalobcov pribral do konania osobitný subjekt – Európske centrum pre práva Rómov, ktorý podal vyjadrenie k veci 28. júla 2022. Odvtedy je všeobecný súd úplne nečinný. Sťažovatelia podali 10. októbra 2023 sťažnosť na prietahy, ktorú predsedníčka mestského súdu vyhodnotila ako dôvodnú, k náprave však nedošlo.

4. K ústavnoprávnym aspektom veci sťažovatelia uviedli, že predmet konania je pre nich veľmi dôležitý, pretože sa domáhajú ochrany svojich osobnostných práv. Z priloženej žaloby vyplýva, že neoprávnený zásah do osobnostných práv bol podľa tvrdení v nej obsiahnutých spôsobený neprimeraným zásahom policajných zložiek štátu v osade [REDACTED]. Vo vzťahu k predmetu konania preto považujú 7 a polročné konanie na súde prvej inštancie za neprimerane dlhé. Sťažovatelia pripúšťajú čiastočne zložitost' veci, ale zastávajú názor, že ani zložitejšie konanie nemôže ospravedlniť nečinnost' a neprimerané časové odstupy medzi procesnými úkonmi mestského súdu, čo konštatovala aj jeho predsedníčka. Sťažovatelia sú presvedčení, že prietahy v konaní nemožno pripísať sporovým stranám, pretože nekonali tak, že by to predstavovalo prekážku postupu súdu. Sťažovatelia ďalej poukázali na to, že v ich veci došlo opakovane k zmene zákonného sudcu a zmene príslušného súdu, ale ani to nemôže byť na ujmu ich práva na prerokovanie veci v primeranej lehote či ospravedlniť nečinnost' súdu. Sťažovatelia požadujú priznanie finančného

zadosťučinenia v sume 2 500 eur s odôvodnením, že v dôsledku neprimeranej dĺžky konania sa nemôžu domôcť ochrany svojich osobnostných práv.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 223/2024 z 25. apríla 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Predsedníčka mestského súdu listom sp. zn. 1SprV/363/2024 z 23. mája 2024 uviedla, že vo veci bolo mestským súdom meritórne rozhodnuté a plynie lehota na vypracovanie rozsudku.

7. Ústavný súd z vyžiadaného spisového materiálu zistil tento priebeh napadnutého konania:

- žaloba sťažovateľov bola podaná 6. júla 2016 okresnému súdu,
- okresný súd uznesením z 3. októbra 2016 vyzval žalobcov na spresnenie petitu v časti znenia požadovaného ospravedlnenia, ktoré bolo vykonané podaním sťažovateľov 21. októbra 2016,
- okresný súd uznesením z 31. októbra 2016 vyzval protistranu na vyjadrenie k žalobe sťažovateľov, ktoré bolo doručené 17. januára 2017,
- okresný súd uznesením z 15. februára 2017 vyzval žalobcov na vyjadrenie k vyjadreniu žalovanej zo 17. januára 2017, sťažovatelia podali vyjadrenie 17. marca 2017,
- okresný súd uznesením z 29. marca 2017 pripustil vstup žalovanej v 2. rade do konania a pripustil sťažovateľmi navrhovanú zmenu petitu,
- okresný súd vyzval 29. marca 2017 na vyjadrenie k zmenenej žalobe žalované v 1. a 2. rade,
- žalované v 1. rade a 2. rade sa vyjadrili podaniami doručenými 23. mája 2017, ktoré okresný súd zaslal sťažovateľom na vyjadrenie 23. októbra 2017,
- po zmene právneho zástupcu sa sťažovatelia vyjadrili podaním doručeným okresnému súdu 15. januára 2018,
- okresný súd po vyjadrení sporových strán uznesením zo 6. decembra 2021 pribral do konania osobitný subjekt – Európske centrum pre práva Rómov, ktorý bol okresným súdom vyzvaný na vyjadrenie 22. júna 2022 a vyjadrenie doručil 29. júla 2022,
- mestský súd po zmene príslušnosti v dôsledku reformy požiadal o zapožičanie spisu Úradu inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky 29. novembra 2023 a opakovane 9. januára 2024,
- prvé pojednávanie sa uskutočnilo 20. marca 2024, bolo odročené na účely úpravy petitu, ktorú sťažovatelia doručili 2. apríla 2024,
- druhé pojednávanie sa uskutočnilo 19. apríla 2024, na ktorom bol vyhlásený rozsudok (vyhovujúci, pozn.) vyhotovený v zákonnej lehote a doručený sporovým stranám 20. mája 2024,
- žalovaná v 1. rade podala odvolanie proti rozsudku 29. mája 2024.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu a mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o neoprávnenom zásahu do osobnostných práv a súkromia tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd nezistil relevantné okolnosti objektívne odôvodňujúce predĺženie konania. Z hľadiska významu predmetu konania pre sťažovateľov ústavný súd akceptuje tvrdenú vysokú subjektívnu významnosť predmetu, ktorým je poskytnutie súdnej ochrany v súvislosti so silovým zásahom ozbrojených zložiek štátu do súkromia sťažovateľov pocitovaným ako konanie s diskriminačným základom.

14. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní nezistil relevantný príspevok sťažovateľov k predĺženiu konania, ktorí na výzvy okresného súdu reagovali včas a boli plne súčinní.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou

činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

16. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že žaloba bola podaná 6. júla 2016. Spočiatku postupoval okresný súd v konaní plynulo a vykonával prípravné procesné úkony (do januára 2018). Následne bol okresný súd vo veci nečinný od januára 2018 do decembra 2022, čo predstavuje obdobie takmer piatich rokov. Po pribratí osobitného subjektu do konania bol okresný súd opätovne nečinný od júla 2022 až do postúpenia veci mestskému súdu (jún 2023), ktorý prvý úkon vykonal v novembri 2023. Ide o ďalšie obdobie nečinnosti spolu v rozsahu jeden a pol roka. Od začiatku roku 2024 následne postupoval mestský súd efektívne, uskutočnili sa dve pojednávania a vec bola rozhodnutá rozsudkom v apríli 2024. V dôsledku markantných období nečinnosti okresného súdu však bolo realizované prvé pojednávanie vo veci po sedem a pol roku od podania žaloby. Uvedený postup okresného súdu nemožno považovať za sústredenú a efektívnu činnosť reálne smerujúcu k čo najskoršiemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov.

17. Neprimerané množstvo spisov, v ktorých všeobecný súd koná, či nedostatočné materiálne a personálne vybavenie všeobecného súdu nie sú spôsobilé zbaviť všeobecný súd zodpovednosti za porušenie práva sťažovateľov na prejednanie veci v primeranej lehote.

18. Ústavný súd s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, zistené relevantné obdobia úplnej nečinnosti v konaní dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, ktorý uložil aktuálne konajúcemu mestskému súdu (bod 2 nálezu).

III.

Primerané finančné zadost'učinenie

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú dĺžku napadnutého konania a nečinnosť všeobecného súdu a význam predmetu konania pre sťažovateľov, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume

po 2 500 eur pre každého sťažovateľa primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV. Trovy konania

23. Úspešní sťažovatelia si uplatnili právo na náhradu trov konania.

24. Ústavný súd priznal spoločne zastúpeným sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva spoločné úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje 713,96 eur za úkony v prospech prvého zastúpeného, pre každého ďalšieho zastúpeného sa odmena kráti o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky na sumu 356,98 eur. Spolu odmena predstavuje sumu 2 498,86 eur a po zvýšení o daň z pridanej hodnoty je to suma 2 998,63 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

26. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**